10. Lindstrom J. Mobility, strength and fitness after a graded activity program for patients with subacute low back pain. A randomized prospective clinical study with a behavioral therapy approach / J. Lindstrom, C. Ohiund, C. Eek [end all] // Spine. – 2002. – Vol.17. – № 6. – P. 641-652.

11. Poyasnichnyie boli. Diagnostika, prichinyi, lechenie / P. L. Zharkov, A .P. Zharkov, S. M. Bubnovskiy. – M. : Yuniartprint, 2001. – 144 s.

12. Tiravska O. I. Metody fizichnoy reabilitatsii v terapii diskogennogo bolovogo sindromu poperekovogo viddilu hrebta / O. I. Tiravska // Molodizhniy naukoviy visnik : zb. nauk. pr. Volin. nats. un-tu imeni L. Ukrayinki. – Lutsk : Volinskiy natsionalniy universitet imeni Lesi Ukrayinki, 2008. – S. 48–51.

Арефьєв В. Г.
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

В статті визначено зміст поняття "диференційоване фізичне виховання" та його відмінність від традиційного змісту відповідних уроків. Зроблено аналіз процесу програмування фізичного виховання як одного з варіантів нормативного прогнозування. Розглянуті критерії ефективності програмування розвивально-оздоровчих занять: гармонійний рівень фізичного розвитку (за співвідношенням тотальних розмірів тіла), належний рівень прояву рухових здібностей і нормальний рівень фізичного здоров'я. У відповідності до основних умов оптимального керування, необхідно виміряти вихідні аналогічні характеристики в учнів, порівняти їх із заданою моделлю, визначити відмінність між ними та розробити моделі програм послідовного просування до мети.

Цільові моделі конкретизують педагогічні завдання, дозволяють підібрати засоби й методи, адекватні типологічним (індивідуальним) особливостям тих, хто займається. При цьому здійснювати систематичний педагогічний контроль, враховуючи причини зниження показників: перенесені захворювання, вплив несприятливих факторів навколишнього середовища, помилки в розроблених програмах.

***Ключові слова**: диференціація, уроки фізичної культури, підлітки.*

***Арефьев В. Г. Педагогические технологии реализации дифференцированного физического воспитания учащихся основной школы.** В статье определено содержание понятия "дифференцированное физическое воспитание" и его отличие от традиционного содержания соответствующих уроков. Проведен анализ процесса программирования физического воспитания как одного из вариантов нормативного прогнозирования. Рассмотренные критерии эффективности программирования оздоровительно-развивающих занятий - гармонический уровень физического развития (по соотношению тотальных размеров тела), надлежащий уровень проявления двигательных способностей и нормальный уровень физического здоровья. В соответствии с основными условиями оптимального управления, необходимо измерить исходные аналогичные характеристики у учеников, сравнить их с заданной моделью, определить отличие между ними и разработать модели программ последовательного продвижения к цели.*

Целевые модели конкретизируют педагогические задачи, позволяют подобрать средства и методы, адекватные типологическим (индивидуальным) особенностям тех, кто занимается. При этом осуществлять систематический педагогический контроль, учитывая причины снижения показателей: перенесенные заболевания, влияние неблагоприятных факторов окружающего среды, ошибки в разработанных программах.

***Ключевые слова**: дифференциация, уроки физической культуры, подростки.*

***Arefiev V.G. Pedagogical technologies of realization of the differentiated physical education students basic school.** The paper defines the concept of "differentiated physical education" and its contrast to the traditional content of the lessons. Programming of physical education was analyzed as one of the variants of normative forecasting. Performance criteria for programming of recreational and developmental lessons are examined such as well-balanced level of physical development (determined from the proportion of total body measures), appropriate level of motor abilities manifestation, and normal level of physical health. In accordance to the basic conditions for optimal control, it is necessary to measure the similar baseline characteristics of the students, to compare them with the given model, to determine the difference between them, and to develop models of programs for consistent progress toward a goal.*

Target models specify pedagogical tasks and allow you to choose the means and methods relevant to typological (individual) characteristics of the students involved in the lessons, and at the same time, to provide systematic pedagogical control considering the reasons for the decline of performance indices such as past illnesses, impact of adverse environmental factors, mistakes in the developed programs.

***Key words**: differentiation, physical education lessons, teenagers.*

Постановка проблеми. Система фізичного виховання, що нині існує в Україні, не досягає поставленої мети – зміцнити фізичне здоров'я учнів. Результати дослідження стану здоров'я школярів дають підстави зробити висновок про те, що сучасна школа сприяє появі захворювань у дітей. Цей висновок базується на тому, що за період навчання в школі кількість хворих від 1-го до 11-го класу збільшується у 2-3 рази [1].

Серед причин, що перешкоджають досягненню мети, можна виокремити такі фактори:

- порушення функціональної взаємодії між соціальною та педагогічною підсистемами;
- стандартний підхід щодо організації та методики фізичного виховання, який не враховує індивідуальні рухові можливості;

– відсутність інформативного способу розподілу учнів-підлітків на однорідні за морфофункціональним станом групи;
– застарілі підходи щодо режимів рухової активності на уроках фізичної культури тощо.

Розглядаючи диференціацію фізичного виховання як методичну систему, в першу чергу, треба визначити зміст диференціації фізичного виховання на різних рівнях управління навчально-виховним процесом.

Державний рівень фізичного виховання реалізується насамперед у змісті базової навчальної програми через варіативні модулі (для учнів 5-11 класів) або через способи рухової активності (для учнів 1-4 класів), наявності спортивно-оздоровчих дитячих і молодіжних закладів, державних нормативних оцінок фізичної підготовленості учнівської та студентської молоді.

Обласний рівень диференціації передбачає створення регіональних програм з фізичної культури. Відбувається конкретизація змісту диференціації з урахуванням особливостей регіону, кліматичних умов, місцевих традицій.

У школі вибір шляхів диференціації залежить від наявності відповідної матеріальної бази, рівня фахової підготовленості та ініціативи шкільного керівництва.

Внутрікласний рівень диференціації визначає зміст і методи фізичного виховання залежно від морфофункціональних особливостей гомогенних груп учнів. Зміст диференціації відображається в робочих планах учителя.

Персональна диференціація передбачає розробку індивідуальних програм фізичного виховання до рівня фізичного стану учня. В основу таких програм занять фізичними вправами покладені конкретні розрахунки обсягу та інтенсивності навантажень,тривалості та характеру відпочинку.

З огляду на те, що предметом даного дослідження є внутрікласний рівень диференціації, окреслимо спочатку зміст занять в обстеженого контингенту учнів. Виходячи із зазначених педагогічних умов, пріоритет у таких заняттях мають становити:

– диференційоване навчання програмних вправ з урахуванням ступеня засвоєння рухових навичок;
– визначення рівня фізичного розвитку (за сучасними стандартами);
– вправи на збільшення довжини тіла;
– вправи на позбавлення зайвої ваги;
– вправи на формування постави;
– вправи на запобігання плоскостопості;
– рухливі ігри розвивальної спрямованості для підготовки учнів до диференційованих навантажень на силу, швидкість, спритність, витривалість (плануються на перші два місяці навчального року);
– розподіл класу на гомогенні групи;
– диференційовані розвивальні вправи з урахуванням біологічного віку або рівня фізичного здоров'я учнів.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Стаття є складовою науково-дослідної проблеми факультету фізичного виховання та спорту Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова "Диференційоване фізичне виховання учнів загальноосвітніх шкіл".

Мета дослідження – обґрунтувати методичне забезпечення диференційованого фізичного виховання учнів-підлітків.

Матеріали дослідження. Ефективність уроку фізичної культури визначається перш за все тим, що вчитель на основі знань теоретичних закономірностей фізичного виховання та індивідуальних характеристик кожного учня може підібрати адекватні вправи та методи їх використання, оцінити їх результати, внести відповідні корективи, надати консультативну й практичну допомогу.

Вправи – це лише засіб оптимізації функцій. З огляду на це, завдання з їхнього застосування на уроці і в системі занять мусять визначати насамперед об'єкт впливу (морфофункціональні й психічні властивості школяра) і тільки потім – вид впливу на нього: засіб і метод.

Шляхи оптимізації фізичного розвитку учнів-підлітків. Фізичний розвиток – складова фізичного стану учнів. За допомогою вправ його можна спрямувати в оптимальному напрямку, забезпечити гармонійне співвідношення форм і функцій організму, підвищити працездатність.

Основний критерій визначення фізичного розвитку учнів – це співвідношення тотальних розмірів тіла: довжини, маси та обхвату грудної клітки. Отримані результати порівнюють з розробленими нами стандартами [2]. Останні дозволяють оцінювати фізичний розвиток як гармонійний або дисгармонійний (надмірний, нижчий за середній, поганий).

Інтегральним показником фізичного розвитку вважається довжина тіла, бо саме її величина переважно впливає на оцінку рівня фізичного розвитку учня. Дослідження обґрунтовують вплив фізичних вправ на її розміри. В порівнянні з плаванням і стрибками вгору вправи на розтягнення визначені як найефективніші.

Під час розтяжки в м'язах не повинно бути напруження, а лише відчуття м'якого розтягування. Розтягування має бути нерізке, без зайвих зусиль. Натяг бажано виконувати вздовж осі м'язового волокна з поступовим розтягуванням, не спричиняючи неспокою та неприємних відчуттів.

Добавити кілька сантиметрів може кожний. Виконання запропонованих [3] вправ школярами, у яких триває процес росту, безумовно, буде сприяти збільшенню їхнього зросту. Головне – не очікувати швидких результатів. Вони з'являться через рік-півтора після регулярних занять.

Корекція маси тіла. Показником доброго здоров'я є нормальна маса тіла. На жаль, у наш час різко збільшилася кількість учнів із зайвою вагою. Так, за даними статистики [4], 47% дівчат мають надлишкову масу тіла, серед них 23% страждають на ожиріння. Наслідками ожиріння є гіпертонія, діабет, атеросклероз, холецистит та ін. найчастіше на ожиріння страждають учні основної школи.

Учням із зайвою вагою тяжко даються вправи, пов'язані зі швидкістю (біг на короткі дистанції), стрибки, біг на витривалість. В той же час, зниження маси тіла можна досягнути за рахунок застосування вправ, при яких збільшуються енерговитрати організму. Найбільший ефект дають тривалі вправи, що виконуються з помірною інтенсивністю: біг, ходьба в поєднанні з бігом, пересування на лижах, багаторазові підскоки (стрибки) на місці. Тривалість цих фізичних вправ поступово потрібно доводити до 25-60 хвилин. При такій тривалості м'язової роботи в організмі поступово виснажуються вуглеводні запаси і для забезпечення енергією м'язової

діяльності організм починає використовувати жири. За одне заняття зниження маси тіла може досягати 1-1,5 кг [4].

Планування диференційованих занять з фізичної культури доцільно розпочати із загальної функціональної підготовки організму. Для цього пропонуються рухливі ігри розвивальної спрямованості. На таку підготовку разом із розподілом підлітків на гомогенні групи та вправами на оптимізацію рівня фізичного розвитку варто відвести основний час першої чверті навчального року. Зміст ігор надано у методичному посібника автора "Практикум учителя фізичної культури" [5].

Диференційоване навчання програмних вправ. Практика фізичного виховання показала, що методика роботи, розрахованої на "середнього" учня, робить урок фізичної культури стандартним, знижує інтерес школярів до нього. Навчання розвиває учнів насамперед своїм змістом. Проте зміст навчання по-різному засвоюється учнями і впливає на їхній розвиток залежно від методу навчання.

Необхідність диференційованого підходу до учнів під час навчання вправ – ідея не нова, проте, не реалізована на практиці в належний спосіб. Найперше необхідно з'ясувати відмінності в схильностях та інтересах хлопчиків і дівчаток. Треба враховувати, що хлопчики-підлітки із задоволенням розучують порівняно складні вправи, а прості рухи виконують, зазвичай, без бажання і не виявляють достатньо інтересу до вдосконалення техніки виконання вправи. Увагу підлітків привертають, як правило, нові вправи, при виконанні яких треба проявити силу, спритність, сміливість. Робота над чистотою рухів не відповідає їхнім інтересам і вимагає спеціальних мір, що сприяють підвищенню активності учнів.

У дівчаток-підлітків інтерес до школи рухів з віком не втрачається. Але на відміну від хлопчиків, які з віком стають більш сміливими й упевненими в своїх силах, у дівчаток часто проявляються боязкість, соромливість, примхливість, які не можна не брати до уваги в процесі навчання.

Здійснюючи диференційоване навчання, урок слід будувати за загальноприйнятою структурою. Головна відмінність полягає в дозуванні рухового навантаження, в деяких змінах змісту навчального матеріалу в кожній із частин уроку та методиці навчання. При цьому зберігається головне: для слабо підготовлених учнів підбирають підвідні вправи в більшому обсязі, ніж для сильних; для дітей зі зниженою працездатністю поступово збільшують навантаження, паузи відпочинку між повторами завдань роблять частішими й тривалішими.

Отже, диференційоване навчання має передбачати виконання наступних правил:

– облік ступеня засвоєння учнями рухових дій за попередньою перевіркою раніше пройденого навчального матеріалу;

– підбір навчального матеріалу й методики навчання з обліком доступності для учнів, згрупованих за рівнем розвитку рухових якостей і засвоєння рухових навичок.

Розподіл учнів одного класу й статі на гомогенні групи. Головним гальмом реалізації диференційованого підходу під час занять з фізичної культури учнів основної школи є наявність у спеціальній літературі великої кількості пропозицій щодо розподілу школярів на гомогенні групи. Наукові дослідження та практика роботи шкіл засвічують, що в навчально-виховному процесі враховуються різноманітні особливості учнів: психолого-педагогічні, біологічні, морфофункціональні і соціальні.

До психолого-педагогічних критеріїв належать особливості пізнавальних процесів і пам'яті, риси характеру і волі, властивості нервової системи, інтереси й мотивація.

Вік, стать, генетично обумовлені особливості та здібності складають біологічні критерії.

Морфофункціональні критерії враховують показники статевої формули, соматотип, фізичний розвиток, фізичну підготовленість, функціональні можливості, стан здоров'я.Систему соціальних критеріїв складають статус учня в класному колективі, домашні умови, рівень самостійності, рухова активність.

Такий стан цілком закономірний, адже вибір критеріїв диференціації фізичного виховання обумовлений конкретними завданнями навчального процесу (освітніми, оздоровчими, виховними). Враховуючи розвивально-оздоровчу спрямованість фізичного виховання у загальноосвітніх школах, за допомогою факторного статистичного аналізу, було виявлено, що найінформативнішим критерієм розподілу учнів-підлітків на однорідні за морфофункціональним станом групи є комплексний показник біологічного віку, який об'єднав рівень фізичного розвитку, індекс гетерохронності росту та розвитку організму і ступінь виразності вторинних статевих ознак. Сумарний внесок зазначених показників в узагальнену дисперсію вибірки становить 90,2 % для хлопчиків-підлітків і 92,1 % для дівчаток-підлітків. На основі даних показників розроблено методику розподілу учнів-підлітків на гомогенні групи, яку рекомендовано для використання в наукових цілях.

Для визначення біологічного віку підлітків у школі пропонується його експрес-оцінка, яка дає змогу вчителю оперативно визначити темп біологічного розвитку: уповільнений (Р), середній (С) – біологічний вік відповідає хронологічному та прискорений (А) відносно календарного віку школярів. Експрес-оцінка містить два показники: довжину тіла та ступінь розвитку волосся у пахві. Оцінка довжини тіла (низька, нижча середньої, середня, вища середньої, висока) визначається за розробленими нами стандартами фізичного розвитку школярів.

Оцінка ступеня розвитку волосся у пахві визначається за трибальною системою, а саме: 0 – відсутність волосся, 1 – поодиноке волосся, 2 – наявність волосся у вигляді вусів, 3 – волосся розвинуте по всій поверхні пахви [6].

Таблиця 1

Схема експрес-оцінки біологічного віку учнів-підлітків

Довжина тіла	Рівень розвитку волосся в пахвовій западині		
	0-1	2	3
Низька, нижче середньої (від $\bar{x}$-0,68 σ і менше)	Р	Р	С
Середня ($\bar{x}$±0,67 σ)	С	С	С
Вище середньої, висока ($\bar{x}$+0,68 σ і більше)	С	А	А

За даними факторного аналізу, ефективність експрес-оцінки у визначенні біологічного віку у дівчаток-підлітків складає 83,2 %, а у хлопчиків-підлітків – 81,0 %.

Не менш ефективним критерієм розподілу учнів-підлітків на гомогенні групи є рівень їхнього фізичного здоров'я, який визначається за методикою Г. Л. Апанасенка. За схемою автора, присутній у ній індекс Кетле, нівелює гетерохронний темп біологічного розвитку учнів основної школи, що є важливим для розробки адекватних диференційованих навантажень. Більше того, як свідчать наші попередні дослідження [3], серед учнів одного біологічного віку у 36 % випадків можна зустріти учнів з різним рівнем фізичного здоров'я. Про це додатково свідчать дослідження також інших фахівців. Особливо це стосується учнів акселератів і ретардантів.

Дозування розвивально-оздоровчих навантажень на уроках фізичної культури учнів-підлітків різного біологічного віку (на прикладі хлопчиків 14 і 15 років).Методикою дозування силового навантаження за допомогою підтягування в висі у підлітків 14-15 років різного біологічного віку є:

– для хлопчиків 14-15 років з уповільненим (Р) і середнім (С) темпом розвитку – два підходи по 5 разів з інтервалом відпочинку 60 с, для хлопчиків акселератів (А) – два підходи по 7-8 разів з інтервалом відпочинку 120-150 с.

Методика дозування швидкісно-силового навантаження за допомогою стрибків у довжину з розбігу в уроці фізичної культури передбачає:

– для хлопчиків з уповільненим темпом розвитку 14 років – три серії по 6 стрибків з інтервалом відпочинку між серіями 90 і 180 с, 15 років – дві серії по 6 стрибків з відновленням 90 с. Повторне виконання стрибків у серії здійснюється одразу після повернення школяра ходьбою на вихідне місце;

– для хлопчиків із середнім темпом розвитку 14 років – три серії по 6 стрибків з інтервалом відпочинку між серіями 90 і 120 с, 15 років – три серії по 6 стрибків з інтервалом відпочинку 105 с і 160 с;

– для хлопчиків з прискореним темпом розвитку 14 років – дві серії по шість і одна по чотири стрибки з інтервалом відпочинку між серіями 90 і 145 с, 15 років – три серії по 6 стрибків з відновленням між серіями 130-145 с.

Під час розвитку швидкості на уроці фізичної культури за допомогою бігу на 60 м оптимальною кількістю спроб у занятті для хлопчиків-підлітків 14 і 15 років не залежно від їхнього біологічного віку є 3-4 спроби. Основною відмінністю в дозуванні навантажень на швидкість є час відпочинку між спробами. Для хлопчиків ретардантів і в 14, і в 15 років між першою та другою спробами час відпочинку становить 90 с, між рештою – 115-135 с. для хлопчиків 14 років із середнім темпом біологічного розвитку інтервали відпочинку відповідно дорівнюють 60, 100 і 135 с, а для 15-річних – 100 с між першою та другою спробами і 140-160 с – між рештою. Для підлітків 14 років із прискореним темпом розвитку достатнім інтервалом відпочинку між спробами є 70-75 с, а для 15 років – між першою та другою спробами – 135 с, а між другою і третьою – 180 с.

На перших уроках фізичної культури в плані підготовки до складання контрольного нормативу з бігу на 1500 м рекомендується наступна дистанція, яку можна подолати за час даного нормативу: для хлопчиків 14 років з уповільненим та прискореним темпом біологічного розвитку – 1385-1400 м, із середнім темпом – 1250 м; для підлітків 15 років з уповільненим та прискореним темпом розвитку – 1300-1325 м, із середнім – 1475 м.

Диференціація співвідношення засобів розвивально-оздоровчих занять з фізичної культури учнів-підлітків.

Ураховуючи зміст навчальної програми, сенситивні періоди розвитку рухових здібностей, а також різний біологічний вік і рівень фізичного здоров'я учнів-підлітків, були розроблені на основі досліджень Л. Я. Іващенко та Т. Ю. Круцевич і розрахунків факторного аналізу раціональні співвідношення засобів розвивально-оздоровчих занять з фізичної культури.

Для хлопчиків-підлітків з уповільненим темпом біологічного розвитку 30 % часу від загальної тривалості заняття відводиться на силові й швидкісно-силові вправи. Це зумовлено тим, що характерною особливістю хлопчиків-ретардантів є недостатня маса тіла. Силові вправи дають змогу збільшити їхню масу за рахунок розвитку м'язової системи. Ще 30 % часу відводиться на розвиток швидкості, рівень якої у представників цієї групи також низький. Значний відсоток часу (20 %) рекомендується відводити для вправ на витривалість через сенситивний період її розвитку.

Для підлітків-акселератів рекомендується відводити на силову та витривалу підготовку по 40 % навчального часу, відповідно.

Для учнів, чий біологічний вік відповідає хронологічному, планується менше часу на силові здібності (20 %), проте, дещо більше на витривалість (30 %) та швидкість (30 %).

Для дівчаток-підлітків раціональним плануванням розвивально-оздоровчих занять з фізичної культури є таке, коли на розвиток м'язової сили відводиться 30 % часу, швидкісно-силових якостей та спритності – по 20 %, витривалості – 18 % і швидкості – 12 %.

Для розвивально-оздоровчих занять, крім знань про раціональне співвідношення рухових навантажень різної спрямованості, важливе значення має вибір пульсових режимів у процесі даних навантажень, які зумовлюють тренувальний (оздоровчий) вплив. У вітчизняній літературі такі режими рекомендують розраховувати за рівняннями, розробленими для осіб, починаючи лише з 20-річного віку. Тому розрахунки ефективних робочих ЧСС для учнів основної школи проводились за адекватними цьому віку рівняннями [7], за якими

$$ЧСС_{max}=208-(0,7\cdot вік);$$

$$ЧСС_{трен.}(нижній\ рівень)=0,65\cdot ЧСС_{max};$$

$$ЧСС_{трен.}(верхній\ рівень)=0,75\cdot ЧСС_{max}.$$

Вибір саме даних рівнянь для учнів-підлітків пояснюється тим, що у фізичному вихованні школярів, особливо в пубертатному періоді, заборонено використання граничних і близьких до граничних навантажень.

Отже, пульсовим діапазоном, який за дослідженням автора [7], обумовлює оздоровчий вплив на організм, є 130-150 уд хв$^{-1}$.

Висновки

1. Теоретико-методичні положення диференційованого фізичного виховання мають трансформуватися в наступних організаційно-педагогічних умовах:

- завдання застосування фізичних вправ на уроці та в системі занять повинні визначати насамперед об'єкт впливу (морфофункціональні та психічні ознаки підлітка) і тільки після того – вид впливу на нього: засоби й методи;
- раціональна методична забезпеченість фізичних вправ передбачає чітке призначення кожної вправи, її індивідуальну адресність; застосування засобів інформації, що забезпечують усвідомлення школярами кожної поставленої задачі;
- до педагогічних умов слід також віднести оптимальний для виконання даної вправи стан школяра, вихідну обумовленість дозування (за різними параметрами), раціональне співвідношення доступності й трудності завдань;
- ефективність диференційованого впровадження занять залежить від внесення коректив у зміст вправ (по окремих елементах або в цілому) і його дозування шляхом зіставлення результату роботи й поставленої мети; формування й збереження мотивації, яка забезпечує активність учнів.

2. Для оптимізації рівня фізичного розвитку та всебічної фізичної підготовленості учнів-підлітків доцільно в змісті занять з фізичної культури надавати пріоритет вправам на збільшення довжини тіла, позбавлення зайвої ваги, запобігання плоскостопості, систематизовані для використання впродовж навчального року вправи на поставу та розвивальні рухливі ігри різної спрямованості.

3. Передумовою ефективності занять з фізичної культури є запропоновані:

- методика диференціації навчання програмних вправ;
- методика диференціації учнів-підлітків одного класу й статі на гомогенні групи;
- моделі диференційованих навантажень різної спрямованості (силові, швидкісні, швидкісно-силові, витривалі) з урахуванням біологічного віку та рівня фізичного здоров'я тих, хто займається.

Література

1. Круцевич Т. Ю. Совершенствование программно-нормативных основ физического воспитания школьников : VIII Междунар. науч. конгресс "Современный олимпийский спорт и спорт для всех" / Т. Ю. Круцевич. – Алма-Аты, 2004. – Т. 1. – С. 31-35.
2. Арефьєв В. Г. Сучасні стандарти фізичного розвитку школярів : метод. посіб. / В. Г. Арефьєв. – Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А. 2013. – 256 с.
3. Арефьєв В. Г. Диференціація розвивально-оздоровчих занять з фізичної культури учнів основної школи. Теорія і практика [Текст] : монографія / В. Г. Арефьєв. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 197 с.
4. Metodika fizichnogo vihovannya uchniv 1-11 klasiv : navchal'nii posibnik / M. D. Zubalii, V. I. Mudrik, O. I. Ostapenko, E. V. Stolitenko, M. V. Timchik, A. I. Shinkaruk. – K., 2011. – 216 s.
5. Aref'ev V. G. Praktikum uchitelya fizichnoji kul'turi : metod. posib. / V. G. Arefiev, O. V. Andreeva, N. D. Mikhailova. - Kam'yanec'-Podil's'kii : PP Buinic'kii O. A., 2014. – 400 s.
6. Krucevich T. Yu. Kontrol' u fizichnomu vihovanni ditei, pidlitkiv i molodi : Navch. posib. / T. Yu. Krucevich, M. I. Vorobiov, G. V. Bezverhnya. – K. : Olimpiis'ka literatura, 2011. – 224 s.
7. Second Edition. Physical education for lifelong fitness: the Physical Bats teacher's guide. Human Kinetics, 2005. – 334 p.

Арефьєва Л. П., Плющакова О. В.
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, м. Київ

ГУМАНІСТИЧНІ ПРІОРИТЕТИ У ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

У статі висвітлено соціалізацію як процес формування цілісної особистості майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту. На основі теоретичного аналізу наукової літератури розглянуто соціалізацію як єдиний процес, який зумовлений як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками. Основними суб'єктивними компонентами соціалізації майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту є професійні диспозиції особистості (мотиви, професійні та соціальні установки, ціннісні орієнтації, професійна спрямованість), які формуються на індивідуальному (особистісному) рівні. Суб'єктами соціалізації є майбутні фахівці з фізичного виховання та спорту, професорсько-викладацький склад вищого навчального закладу і роботодавці, які здійснюють соціальне замовлення на професійну підготовку фізкультурних кадрів в умовах сучасної парадигми вищої освіти.

Ключові слова: *гуманістичні пріоритети, соціалізація, майбутній фахівець з фізичного виховання та спорту.*

Арефьєва Л.П., Плющакова О.В. Гуманистические приоритеты в процессе социализации будущего специалиста по физическому воспитанию и спорту. *В статье раскрыто социализацию как процесс формирования целостной личности будущего специалиста по физическому воспитанию и спорту. На основе теоретического анализу научной литературы рассмотрено социализацию как единый процесс, который обусловленный как объективными, так и субъективными факторами. Основными субъективными компонентами социализации будущего специалиста по физическому воспитанию и спорту являются профессиональные диспозиции личности (мотивы, профессиональные и социальные установки, ценностные ориентации, профессиональная направленность), которые формируются на индивидуальном (личном) уровне. Субъектами социализации являются будущие специалисты по физическому воспитанию и спорту, профессорско-преподавательский состав вуза и работодатели, которые осуществляют социальный заказ на профессиональную подготовку физкультурных кадров в условиях современной парадигмы высшего образования.*